

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิตินทร ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๔๕/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัย รวม ๓ ประเด็น ดังนี้
ประเด็นที่หนึ่ง นายชงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคพลังประชาชนและกรรมการบริหารพรรคพลังประชาชน กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

ข้อพิจารณาเบื้องต้น

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตยนั้นคือรัฐบาลที่ปกครองบริหารประเทศด้วยความยินยอมของประชาชน ไม่ใช่ให้ประชาชนขึ้นปกครองบริหารประเทศเอง แต่ความยินยอมนี้หมายความว่า ต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนเสียงส่วนใหญ่ และรัฐบาลที่ได้รับความยินยอมนี้ต้องบริหารประเทศไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามความต้องการของประชาชน โดยมีความคิดหรือปรัชญาชั้นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งเชื่อว่าคนเป็นคนดีมีเหตุผลและสติปัญญา มีความรับผิดชอบ ถ้าให้โอกาสแก่คนทั่วไปในสังคมเลือกตัดสินใจในเรื่องการบ้านการเมืองก็จะสามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง ทำให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข จึงต้องมีหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเมื่อมีความคิดเห็นแตกต่างกันก็ต้องมีความเห็นของคนส่วนใหญ่ฝ่ายหนึ่ง ความเห็น

ของคนส่วนน้อยฝ่ายหนึ่งเพื่อให้เสรีภาพเป็นไปได้ในระบอบประชาธิปไตย จึงจำเป็นต้องมีหลักความอดทนต่อความเห็นของฝ่ายตรงข้าม จะอ้างหลักถือเสียงส่วนใหญ่มาทำลายเสียงส่วนน้อยไม่ได้ ตรายใดที่เสียงส่วนน้อยยังรักษาติดอกอยู่ในกรอบของกฎหมาย มิได้ทำผิดกฎหมายหรือก่อความไม่สงบขึ้น ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องถือหลักพิทักษ์ปกป้องเสียงส่วนน้อยหรือชนส่วนน้อย ซึ่งมีสิทธิที่จะชุมนุมแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล รัฐมนตรี นักการเมือง และพรรคการเมือง โดยกล่าวหาว่ารัฐบาลมีนโยบายไม่ดีหรือบริหารประเทศไม่ใช่อะไร เพราะหากไม่ปกป้องเสียงส่วนน้อยหรือชนส่วนน้อยแล้วเสรีภาพของการแสดงความคิดเห็นจะอยู่อย่างแท้จริงไม่ได้ และจะต้องมีหลักอีกประการหนึ่งคือ หลักกฎหมายเป็นใหญ่ คือเจ้าหน้าที่ของรัฐและราษฎรต่างก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย สิ่งใดที่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของราษฎรเจ้าหน้าที่จะทำได้ก็ต่อเมื่อกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น นอกจากนี้ ในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงจะต้องมีหลักการควบคุมการใช้อำนาจเพื่อป้องกันภัยของอำนาจ การควบคุมอำนาจจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่จะขาดเสียไม่ได้

เมื่อการเมืองเป็นกิจการส่วนรวมของพลเมืองทุกคนที่เป็นเจ้าของประเทศ ซึ่งมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน ทุกคนจึงมีสิทธิที่จะ “เล่นการเมือง” ได้ และต้องเล่นการเมืองในวิถีทางและวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเล่นเกมการเมืองผู้เล่นต้องเล่นตามกติกา การเล่นจึงจะเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กรรมการควบคุมการเล่นการเมืองก็คือประชาชนผู้เป็นพลเมือง บุคคลใดหรือพรรคใดที่เล่นผิดกติกา ประชาชนในประเทศที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองก็จะประณามและไม่สนับสนุน การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง เป็นการขาดวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับการใส่ร้ายป้ายสี บิดเบือนกล่าวหา สร้างพยานหลักฐานเท็จทำลายล้างกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจผิดหรือสับสนคลาดเคลื่อนในข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับกิจการส่วนรวมของบ้านเมือง ทำให้ประชาชนไม่อาจแสดงเจตจำนงให้ความยินยอมได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของตน อันเป็นการกระทำที่ขาดวัฒนธรรมทางการเมืองเช่นเดียวกัน บุคคลนั้นหรือพรรคนั้นย่อมต้องถูกตรวจสอบและพิจารณาลงโทษอย่างเข้มงวดจริงจังเช่นกัน เพื่อให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความต้องการหรือความยินยอมที่ถูกต้องแท้จริง ด้วยการเลือกตั้งผู้แทนของตนแต่เฉพาะผู้ที่เชื่อได้โดยสุจริตใจว่า เป็นผู้ที่เหมาะสมเข้าไปทำงานการเมืองเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมของชาติเท่านั้น

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงให้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาเป็นเวลากว่า ๗๕ ปีแล้ว ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองการปกครองมาแล้วหลายรูปแบบ โดยมีเป้าหมายสูงสุดต้องการให้ได้ผู้ที่เข้าไปใช้อำนาจรัฐบริหารประเทศแทนประชาชนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม พัฒนาสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับประเทศชาติ และประชาชนด้วยความสงบสุข แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมา นักการเมืองไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนว่า ได้พัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองให้ดีขึ้น และบรรดานักการเมืองหรือผู้ใช้อำนาจรัฐทั้งหลายก็ไม่ได้ให้ความรู้ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งประเทศได้พัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแต่อย่างใด แตกต่างกับประเทศที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ประชาชนมีความรู้ในกิจการบ้านเมืองที่ดี นักการเมืองมีคุณภาพ การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมทางการเมือง เช่น พรรคการเมืองมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ชัดเจน มีเหตุผลเป็นจริงได้ตามหลักการสากลจึงยุบพรรคการเมืองได้ยาก แม้ว่าประเทศไทยจะได้มีการปฏิรูปการเมืองแล้ว แต่เป็นการปฏิรูปด้วยทฤษฎีหมายและรัฐธรรมนูญเท่านั้น พฤติกรรมของนักการเมืองไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด ซึ่งกล่าวได้ว่า ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจาก กระบวนการตรวจสอบการเข้าสู่อำนาจรัฐ และกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ไม่เข้มแข็งถึงขนาดไม่ได้รับความเชื่อถือในความเป็นกลาง ฉะนั้นเพื่อให้การปฏิรูปการเมืองได้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ การพิจารณาวินิจฉัยบังคับใช้กฎหมายของกระบวนการตรวจสอบทั้งหลาย จึงต้องมีความเป็นกลาง และเคร่งครัด เข้มงวด จริงจังกับทุกคนทุกภาคส่วนโดยเสมอภาคกัน เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายถูกต้องเป็นธรรมตรงตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมือง ให้ประเทศไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีให้จงได้ การพิจารณาคดียุบพรรคการเมือง เช่นคดีนี้ เป็นกรณีพิจารณาจากพฤติกรรมการกระทำของนักการเมืองที่เกิดขึ้นมาก่อนแล้ว จึงวินิจฉัยปรับบทบังคับใช้กฎหมายที่มีสภาพบังคับในปัจจุบัน ไม่ได้พิจารณาตามกระแสหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกิดขึ้นของกลุ่มใด ซึ่งเป็นกรณีที่กระบวนการยุติธรรมจะต้องดำเนินการพิสูจน์ความถูกต้อง เพื่อดำรงความเป็นนิติรัฐไว้เป็นอีกส่วนหนึ่ง เว้นแต่จะแก้ปัญหาทางการเมืองด้วยวิธีทางการเมืองอื่น ตามความจำเป็นทางรัฐศาสตร์ที่จะพิจารณากันต่อไป ดังนั้น การพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้จึงมีประเด็นต้องวินิจฉัยดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นายยงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคพลังประชาชนและกรรมการบริหารพรรคพลังประชาชน ให้ความสำคัญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำสั่งศาลฎีกาที่ ๕๐๑๕/๒๕๕๑ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ รับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ ต่อมาวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ กลุ่มกำนันในอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย รวม ๑๐ คน ประกอบด้วย นายชัยวัฒน์ ฉางข้าวคำ กำนันตำบลจันจว้า นายอดิศร เรือนคำ กำนันตำบลศรีคำ นายพัฒน์ ก้างออนตา กำนันตำบลจอมสวรรค์ นายบุญธรรม คำคะ กำนันตำบลแม่คำ นายดวงแสง มูลกาศ กำนันตำบลแม่จัน นายจรินทร์ วงศ์ธานี กำนันตำบลป่าตึง นายพรชาติ สุวรรณรัตน์ กำนันตำบลแม่ไร่ นายประสิทธิ์ จินตาธรรม กำนันตำบลจันจว้าใต้ นายชด บุตรชา กำนันตำบลป่าซาง และนายสมบุรณ์ อรินตะทราย กำนันตำบลสันทราย ได้เดินทางจากเชียงรายไปกรุงเทพมหานคร โดยสายการบินไทยแอร์เอเชีย พร้อมกับนายบรรจง ยางยืน นายกเทศมนตรีตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน ซึ่งเป็นผู้ติดต่อประสานงานให้กลุ่มกำนันไปพบนายยงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องเพื่อขอให้กลุ่มกำนันดังกล่าวช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงรายของพรรคผู้ถูกร้อง ทั้งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดเชียงราย นายยงยุทธ ดิยะไพรัช ไปพบกลุ่มกำนันดังกล่าวที่ห้องรับรองของโรงแรมเอส ซี ปาร์ค มีการพูดคุยและรับประทานอาหารร่วมกัน โดยมีนายบรรจง ยางยืน ร่วมอยู่ด้วย หลังจากนั้นนายยงยุทธ ดิยะไพรัช เดินทางกลับแล้ว นายบรรจง ยางยืน ได้ส่งซองให้นายชัยวัฒน์ ฉางข้าวคำ ๑๐ ซอง พร้อมกับพูดว่า นายยงยุทธ ดิยะไพรัช ฝากมาให้ นายชัยวัฒน์ ฉางข้าวคำ และกำนันได้เปิดซองดังกล่าวพบว่าแต่ละซองมีเงินอยู่ ๒๐,๐๐๐ บาท และนายชัยวัฒน์ ฉางข้าวคำ ได้ทวงเงินค่าตัวโดยสารเครื่องบิน นายบรรจง ยางยืน จึงมอบเงินสดให้นายชัยวัฒน์ ฉางข้าวคำ อีก ๔๐,๐๐๐ บาท และในคืนนั้นกลุ่มกำนันทั้ง ๑๐ คนได้พักค้างคืนที่โรงแรมดังกล่าว และเดินทางกลับจังหวัดเชียงรายในวันรุ่งขึ้น

นอกจากนั้น ตามทางการพิจารณาของศาลฎีกาปรากฏว่า นายชัยวัฒน์ ฉางข้าวคำ นายอดิศร เรือนคำ นายพัฒน์ ก้างออนตา นายบุญธรรม คำคะ นายดวงแสง มูลกาศ นายจรินทร์ วงศ์ธานี

นายพรชาติ สุวรรณรัตน์ นายประสิทธิ์ จินตารธรรม นายชด บุตรชา และนายสมบุรณ์ อรินตะทราย ได้ให้การต่อพันตำรวจเอก สุวรรณ เอกโพธิ์ ด้วยความสมัครใจว่า นายบรรจง ยางยืน เป็นผู้ติดต่อประสานงานให้พวกตนซึ่งเป็นกำนันที่อำเภอแม่จันไปพบ นายขงยุทธ ดิยะไพรัช โดยนายบรรจง ยางยืน เป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย และนำเงินมาให้พวกตนคนละ ๒๐,๐๐๐ บาท

ศาลฎีกาพิจารณาแล้วมีเหตุเชื่อได้ว่า นายขงยุทธ ดิยะไพรัช ได้เชิญกลุ่มกำนันในอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มาพบโดยมีจุดประสงค์เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน จังหวัดเชียงราย โดยขอให้กลุ่มกำนันซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับลูกบ้านช่วยเหลือพรรคผู้ถูกร้องที่นายขงยุทธ ดิยะไพรัช เป็นผู้บริหารพรรค และเชื่อว่านายขงยุทธ ดิยะไพรัช จะต้องมีการให้เงินแก่กลุ่มกำนันเป็นการตอบแทนในการช่วยเหลือดังกล่าว พฤติการณ์แห่งคดีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า นายขงยุทธ ดิยะไพรัช ได้ให้เงินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ ให้แก่กลุ่มกำนันในอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแก่พรรคผู้ถูกร้อง และผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย ตั้งกีดพรรคผู้ถูกร้อง จึงเป็นการกระทำฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ และการกระทำความผิดดังกล่าวมีผลทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงรายมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ศาลฎีกาจึงมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายขงยุทธ ดิยะไพรัช มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งซึ่งเป็นอำนาจเด็ดขาดของศาลฎีกา ไม่มีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใดให้อำนาจองค์กรอื่นเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกคำสั่งของศาลฎีกาดังกล่าวได้ ข้อเท็จจริงจึงรับฟังยุติได้ว่า นายขงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคพลังประชาชน กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓

กรณีผู้ถูกร้องได้แย้งว่า การกระทำของนายขงยุทธ ดิยะไพรัช ตามที่ถูกลงกล่าวหาไม่เป็นความผิด เพราะข้อเท็จจริงตามที่กล่าวหาไม่ครบองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๓ ซึ่งได้บัญญัติถึงผู้กระทำที่จะต้องรับผิดชอบและถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้น ต้องเป็น “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” หรือตามมาตรา ๑๒๕ (๓) หรือมาตรา ๒๓๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ หรือมาตรา ๑๑๑ แห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ล้วนมีนัยที่ต้องเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งของผู้กระทำการฝ่าฝืนต่อกฎหมายที่อยู่ในสถานะเป็น “ผู้สมัคร” แล้วทั้งสิ้น นั้น

กรณีรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ ได้บัญญัติว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” ผู้ใดกระทำการ ก่อหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาหรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมนั้นการแปลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรานั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การแปลความรัฐธรรมนูญและกฎหมายนั้นให้สอดคล้องกันทั้งระบบ และเพื่อให้มาตรการที่กำหนดไว้สามารถใช้อย่างบังคับและบรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และกรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้บัญญัติถึงวิธีการกระทำที่ห้ามมิให้ “ผู้สมัคร” หรือ “ผู้ใด” กระทำการเพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนน อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงเป็นการบัญญัติที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ แล้ว ถึงแม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่า การกระทำความผิดของนายชงยุทธ ดิยะไพรัช จะเกิดขึ้นก่อนที่นายชงยุทธ ดิยะไพรัช จะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน แต่ต่อมาภายหลังนายชงยุทธ ดิยะไพรัช ได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ก็ถือว่าเป็นการกระทำของผู้สมัครรับเลือกตั้งอันต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ประกอบกับศาลฎีกาได้วินิจฉัยประเด็นโต้แย้งนี้แล้ว ข้อโต้แย้งในข้อนี้ของผู้ถูกร้องจึงรับฟังไม่ได้

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

เมื่อได้พิจารณาพฤติการณ์ของนายชงยุทธ ดิยะไพรัช ซึ่งดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้อง แสดงให้เห็นว่านายชงยุทธ ดิยะไพรัช เป็นบุคคลสำคัญของพรรคผู้ถูกร้อง และมีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคผู้ถูกร้อง เพราะหากนายชงยุทธ ดิยะไพรัช ไม่มีบทบาทสำคัญในพรรคของผู้ถูกร้องแล้ว นายชงยุทธ ดิยะไพรัช คงไม่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรองหัวหน้าพรรคลำดับที่ ๑ รองจากหัวหน้าพรรค ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคพลังประชาชน ฉบับลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ และจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของนายชงยุทธ ดิยะไพรัช

ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น นายยงยุทธ ดิยะไพรัช ได้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ และการกระทำความผิดดังกล่าวมีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงรายมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีปัญหาต้องพิจารณาต่อไปว่าการกระทำผิดดังกล่าวของนายยงยุทธ ดิยะไพรัช มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน และการดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันหรือเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นรากฐานแห่งเสรีประชาธิปไตยและเป็นสถาบันที่แสดงออกของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ในทางการเมืองร่วมกันเพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนโดยรวม แต่ปัญหาของพรรคการเมืองไทยมิได้เกิดจากการมีอุดมการณ์ร่วมกันของประชาชนอย่างแท้จริง การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองส่วนใหญ่จะอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของบุคคลภายในพรรค โดยเฉพาะบุคคลที่เป็นหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค เมื่อมีการเลือกตั้งบุคคลเหล่านี้ก็จะสนับสนุนทุกวิถีทางเพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคได้รับเลือกตั้งให้มากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งเป็นรัฐบาลเข้ามาบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง โดยไม่ได้ให้การศึกษาแก่ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทำให้ระบบการเมืองของประเทศไม่มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ดังนั้น การกระทำใด ๆ ของหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์โดยรวมของพรรคการเมืองนั้น

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง กรณีปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและ

เที่ยงธรรม เห็นว่าอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการยุบพรรคตามมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญ แบ่งออกเป็น ๒ กรณี กล่าวคือ

กรณีแรก ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมือง ได้กระทำการหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมเสียเอง เป็นกรณีที่ต้องถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

กรณีที่สอง ผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของ พรรคการเมือง แต่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของ พรรคการเมือง มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำที่บุคคลดังกล่าวได้กระทำการ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ในกรณีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญอาจพิจารณาถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำในแต่ละกรณี ว่าสมควร จะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองหรือไม่

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติได้ว่า นายยงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้อง ได้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ ถือว่าเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องกระทำการเพื่อให้ ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ในกรณีหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหาร

ของพรรคการเมืองนั้น ได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาหรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเอง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีต้องเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองดังกล่าว มีกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้ตั้งยุบพรรคการเมืองซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ได้จำกัดอำนาจการใช้ดุลพินิจในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญไว้ แต่หากเป็นกรณีตามมาตรา ๕๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ในกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มิได้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองเป็นผู้กระทำการ แต่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมือง มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๕๕ แล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ในกรณีนี้ศาลรัฐธรรมนูญอาจใช้ดุลพินิจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองหรือไม่ก็ได้ โดยพิจารณาถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำในแต่ละกรณี ดังนั้น กรณีการกระทำผิดของนายชงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้อง จึงเป็นกรณีที่ต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เห็นควรมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังประชาชน และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคพลังประชาชนและกรรมการบริหารพรรคพลังประชาชนที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะกระทำผิด มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิได้ตั้งยุบพรรคพลังประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ